

سیر تحول تاریخ ادبیات

(از قرن ششم تا پایان قرن نهم هجری)

(جلد دوم)

تحقیق و نگارش: عاطفه تاجیک

انتشارات ساجدین

تهران - زمستان ۱۳۹۲

سرشناسه	: تاجیک، عاطفه، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیر تحول تاریخ ادبیات/تحقیق و نگارش عاطفه تاجیک.
مشخصات نشر	: تهران : ساجدین، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ج.۳.
شابک	: دوره : 978-964-7427-74-6 : ج.۱ : 978-964-7427-75-3
	: ج.۲ : 978-964-7427-72-2 : ج.۳ : 978-964-7427-73-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
مندرجات	: ج.۱. از قرن اول هجری تا پایان قرن پنجم هجری. - ج.۲. از قرن ششم تا پایان قرن نهم هجری. - ج.۳. از قرن دهم تا پایان دوره مشروطه.
موضوع	: ادبیات فارسی -- تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	: ۹۲۲ / ۹ س ۲ / PIR۳۳۲۵
رده بندی دیویی	: ۸۰۹ / ۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۷۰۳۷

نام کتاب	سیر تحول تاریخ ادبیات (جلد دوم)
نویسنده	عاطفه تاجیک
ناشر	انتشارات ساجدین
چاپ اول	زمستان ۱۳۹۲
شمارگان	جلد ۱۰۰۰
قطع	رقعی
چاپ و صحافی و لیتوگرافی	تداعی
حروف چینی	سامان

تلفن مرکز پخش ۳۳۱۷۰۹۲۸ - ۲۰۱۱۲۱۴ - ۰۹۱۲

قیمت ۳۰۰۰ تومان

شابک ۲ - ۷۲ - ۷۴۲۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978 - 964 - 7427 - 72 - 2

شابک دوره ۶ - ۷۴ - ۷۴۲۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978 - 964 - 7427 - 74 - 6

حق طبع برای ناشر محفوظ است

فهرست

۷	مقدمه
۹	قرن ششم و هفتم
۱۶	داستان شرایبی
۱۸	حماسه سری
۲۰	عرفان و تصوف
۲۴	غزل و اشعار عاشقانه
۲۸	نثر پارسی
۳۰	وثنین نثر پارسی
۴۰	ضمی گنجی (قرن ششم هجری)
۴۴	ممدوحان
۴۵	نمایش و افکار
۵۰	سندی غزلی (قرن ششم هجری)
۵۸	اوضاع ادبیات در قرن هشتم هجری
۶۰	شعر قرن هفتم و هشتم هجری
۶۰	ویژگی های شعر و نثر قرن هشتم
۶۰	عرفان
۶۰	غزل
۶۲	سبک عراقی
۶۲	ویژگی های زبانی
۶۳	ویژگی های فکری
۶۳	شاعران قرن هفتم هجری
۶۴	مضامین شعر قرن هشتم هجری

۶۴	مضامین عرفانی.....
۶۴	جیماسه سُرایی.....
۶۶	داستان سُرایی.....
۶۷	مضامین دینی.....
۶۸	مضامین انتقادی.....
۶۹	ساقی نامه.....
۷۰	نثر قرن هشتم هجری.....
۷۱	سبک نثر قرن هشتم.....
۷۲	مضامین نثر قرن هشتم هجری.....
۷۲	تصوف و عرفان.....
۷۲	تاریخ نگاری.....
۷۴	تراجم و رجال.....
۷۵	عبدالقادر حافظ مراغی /مراغی (قرن هشتم هجری).....
۸۱	اوضاع ادبیات از اواخر قرن هشتم.....
۸۱	تا اوایل نهم هجری.....
۸۲	سبک عراقی.....
۸۳	غزل.....
۸۶	مضامین شعر در قرن هشتم و نهم هجری.....
۸۶	جیماسه سُرایی.....
۸۸	داستان سُرایی.....
۸۸	مضامین عرفانی.....
۸۹	مضامین اخلاقی.....
۹۰	معنا.....
۹۱	نثر قرن هشتم و نهم هجری.....
۹۳	مضامین نثر در قرن هشتم و نهم هجری.....
۹۳	تاریخ نگاری.....
۹۴	مضامین ادبی.....

- ۹۴ مضامین عرفانی
- ۹۵ مضامین اخلاقی
- ۹۵ تراجم احوال
- ۹۷ داستان‌سرایی
- ۹۷ مضامین مذهبی
- ۹۸ حافظ آبرو (۸۳۳ - ۸۳۴ ق)
- ۱۰۱ منابع و مأخذ

www.ketab.ir

مقدمه

از حدود هزار سال قبل از میلاد تا امروز که نزدیک به دوهزار سال از میلاد مسیح می‌گذرد، در ایران آثار نظم و نثر فراوانی به زبان‌های اوستایی، پهلوی شمالی یا اشکانی، پهلوی ساسانی، سغدی، ضری، کردی و پارسی سری پدید آمده است. برخی از این آثار در زمره بهترین شاهکارهای دب و فکر در سراسر عالم‌اند.

نگارنده موضوع تحقیق و مطالعه خود را به سیر تحول تاریخ و ادبیات فارسی از آغاز قرن ششم تا پایان قرن نهم هجری اختصاص داده است. روش تحقیق در این کتاب آن است که پیش از ورود در مطالعه وضع ادبی هر دوره، نخست به آشنایی با محیط فکری و سیر افکار و عواطف، که موضوع نظم و نثر است، پرداخته شده است. همچنین، اوضاع سیاسی، دینی و اجتماعی هر دوره بررسی شده است تا برای مثال اگر بخواهیم علل ترقی یا انحطاط افکار و اشعار دوره خاصی را بشناسیم، نخست از اوضاع سیاسی و اجتماعی آن دوره آگاه باشیم. به این ترتیب، ادبیات یک ملت در

ادوار گذشته از شعر و نثر ادبی تجاوز می‌کند و همه انواع آثار علمی، عرفانی، فلسفی و دینی را نیز شامل می‌شود.

در پایان هر دوره، شرح حالی از رجال مشهور نیز ذکر شده و این به آن سبب است که رجال علم و ادب، که خود مولود وضع محط‌اند، خواه‌ناخواه در شکل‌گیری محیط خاص بعد از خود مؤثرند. پس بیان احوال و آثار هر نویسنده به همان اندازه در تاریخ ادبیات لازم است که ذکر مقدمات ظهور آنها.

امید است کتاب حاضر برای مطالعه علاقه‌مندان به پیشینه ادبیات فارسی و سیر و تحول آن مفید واقع شود.

در پایان از جناب آقای حاج محمدحسین رحیمی، مدیر مسئول انتشارات ساجدین که در بازخوانی این اثر نظرات ارزنده‌ای ارائه داده‌اند و در چاپ و نشر آن زحمات قابل ملاحظه‌ای متحمل گردیده‌اند تشکر و قدردانی بعمل می‌آید.

الْحَمْدُ لِلَّهِ أَوَّلًا وَ آخِرًا

عاطفه تاجیک

تهران زمستان ۱۳۹۲ خورشیدی